

توراه اور • پاراشاها برآشית • مامار 4

להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל...

برای فهمیدن علت تفاوت آفرینش بدن انسان...

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربّه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/bereishis/4

1 להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים כמו הצומח והחי שכולם נברא גופם ע"י מאמר ה'

برای فهمیدن علت تفاوت آفرینش بدن انسان با آفرینش همه آفریدگان دیگر، مانند موجودات گیاهی و حیوانی، که بدن‌هایشان همگی به واسطه گفتارِ ه' آفریده شد،

כמ"ש ביום ג' תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו' עץ עושה פרי כו' ויהי כן וכן ביום חמישי ישרצו המים שרץ נפש חיה כו'.

چنان‌که دربارهٔ روز سوم نوشته شده است: «زمین گیاهان برویاند، علفی که دانه می‌افشانند...، درختانی میوه‌ای که میوه می‌دهند...، و چنین شد»؛ و نیز در روز پنجم: «آب‌ها از انبوهی از موجودات زنده پُر شوند...»

2 وכן بכולם הרי שהארץ הוציאה את העשבים ואת האילנות כאו"א [כל אחד ואחד] כמו שהוא אח"כ עם הנפש הצומחת שבו

و نیز در مورد همهٔ آن‌ها چنین بود: زمین گیاهان و درختان را پدید آورد، هر یک همان‌گونه که بعداً هست، همراه با نفیس نباتی درون آن.

וכן גם הבע"ח [הבעלי חיים] הוציאה הארץ ג"כ כמו שהן חיים את הדוב ואת הארי כו' וגם המים שרצו כן שרץ נפש חיה הם הם הדגים ג"כ כמו שהן

و به همین ترتیب، زمین حیوانات را نیز همان‌گونه که هستند، زنده پدید آورد: خرس و شیر و غیره؛ و آب‌ها نیز بدین‌سان با «گروه‌هایی از موجودات زنده» به جنب‌وجوش آمدند؛ و آن‌ها ماهی‌ها هستند، آن‌ها نیز همان‌گونه که هستند،

דהיינו הגוף עם הנפש החיונית שבתוכו יחד ע"י מאמר ה' שאמר תוצא הארץ כו' ישרצו המים כו'

یعنی بدن، همراه با نفیس حیاتی درون آن، همه با هم و به واسطهٔ کلام ה'؛ آن‌گاه که فرمود: «زمین پدید آورد...»، «آب‌ها به جنب‌وجوش آیند...».

وهוא צוה ונבראו כמו שהן עתה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בקומתן נבראו. משא"כ בבריאת האדם שנעשה גופו תחלה בפ"ע [בפני עצמו] עפר בלי שום נפש חיונית בתוכו.

«او فرمان داد و آن‌ها آفریده شدند»؛ همان‌گونه که اکنون هستند، چنان‌که حکیمان ما، یادشان مبارک، گفته‌اند: «آن‌ها با قامت کاملشان آفریده شدند.» اما آفرینش انسان چنین نبود؛ بدن او نخست به‌تنهایی، از خاک و بدون هیچ نفیس حیاتی در درونش، ساخته شد.

3 וכמ"ש וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שעה ראשונה צבר עפרו כו'

چنانکه نوشته شده است: «نام چهارحرفی (ה', Havayah) و نام אלקים (אלקים, Elokim) انسان را از خاکِ زمین صورت بخشید»؛ و چنانکه حکیمان ما، یادشان گرامی باد، گفته‌اند: «در ساعت نخست، خاکِ او را گرد آوردند...»

وَمَتَحَلָה הִיָּה גוֹלֵם כְּמִ"ש גלמי ראו עיניך עד שאח"כ ויפח באפיו נשמת חיים הרי שלא יצא גופו מן הארץ על דרך שהוא עתה בהיות בו נפש החיונית והמדברת אלא שלקח עפר ועשה ממנו גוף.

و در آغاز، توده‌ای بی‌شکل (golem, گولم) بود، چنانکه نوشته شده است: «چشم‌انت تودهٔ بی‌شکل مرا دیدند»، تا آن‌گاه که پس از آن «در بینی‌اش دم حیات دمید». پس بدنِ او از زمین به صورتِ کنونی‌اش، یعنی درحالی‌که نفیس حیاتی و ناطقه در آن باشد، پدید نیامد؛ بلکه ه' خاک برگرفت و از آن بدنی ساخت.

4 ואח"כ נפח נשמה באפו כו'. וזהו בחי' שפלוח לגבי האדם שהרי הגוף שלו נמוך במדרגה יותר מגופות הבע"ח [הבעלי חיים] שנתהווה בבחינת דומם עד שאח"כ ויפח באפיו כו'. עם היותו מובחר בנבראים

و پس از آن، در بینی‌اش روحی دمید و الی آخر. و این، از حیث انسان، نشانه‌ای از پستی است؛ زیرا جسم او از نظر مرتبه فروتر از اجسام حیوانات است، چون در مرتبهٔ بی‌جان پدید آمد و تنها پس از آن بود که «در بینی‌اش دمید...»؛ با آنکه او برگزیده‌ترین مخلوقات است.

וז"ש [וזהו שכתוב] אחור וקדם כו'. אך להבין זה על מה ולמה נהייתה כן.

و این همان است که نوشته شده است: «پس و پیش...» اما باید این را بفهمیم: چرا و به چه سبب چنین شد؟

הענין הוא כי הנה ד' בחי' דצח"ם [דומם צומח חי מדבר] הם כנגד ד' אותיות דשם הוי"ה. הדומם הוא כמו עפר ואבנים ומתכות שאין לו גידול והצומח הם אילנות ועשבים כו'

توضیح این است که چهار مرتبه – بی‌جان، روینده، حیوان و سخنگو – با چهار حرفِ نامِ چهارحرفی (ה', Havayah) متناظرند. بی‌جان‌ها مانند خاک، سنگ‌ها و فلزات‌اند که رشدی ندارند؛ رویندگان درختان و علف‌ها و مانند اینها هستند؛

ובע"ח [ובעלי חיים] יש להם כ"ז [כל זה] ونוסף ע"ז נפש החי' [החיה] הרוחני' [הרוחנית]. ובמדבר נוסף עוד על כולם נפש השכלית נפש המדברת כו'.

حیوانات همهٔ اینها را دارند و افزون بر آن، نفیس حیوانی روحانی نیز دارند. و در [موجود] سخنگو، افزون بر همهٔ آنها، نفیس عقلانی و نفیس سخنگو نیز افزوده می‌شود و الی آخر.

5 והנה דרך כלל הבע"ח [הבעלי חיים] הם כלולים מב' דברים הגוף שבו הוא בחי' צומח שהרי נולד קטן

ונעשה גדול והנפש שבו היא נפש החי' [החיה] למינה.

אکنون، به‌طور کلی، حیوانات از دو چیز ترکیب شده‌اند: بدن درونشان که در مرتبه نباتی است، زیرا کوچک زاده می‌شود و بزرگ می‌گردد؛ و نفس درونشان که نفس حیوانی خاص نوع خود است.

ומה ששניהם יצאו ביחד מן הארץ. דהיינו הגוף עם נפש החי' [החיה] שבו ע"י מאמר ה' כו'

و اینکه هر دو با هم از زمین بیرون آمدند – یعنی بدن همراه با نفس حیوانی درون آن – به واسطه گفتار ה' و غیره:

היינו משום שבחי' צומח וחי עם היותם ב' מדריגות זו למעלה מזו אבל הם סמוכי' [סמוכים / סמוכין] זה לזה.

علت این امر آن است که مرتبه نباتی و مرتبه حیوانی، با آنکه دو مرتبه‌اند و یکی بالاتر از دیگری است، با این حال در کنار یکدیگرند.

6 ולכן יכולים להתחבר יחד דהיינו שיהיה התהוותם בבת אחת כיון שבחי' צומח הוא סמוך לבחי' חי ואין

ביניהם הפסק עוד מדרגה אחרת

ازاین‌رو می‌توانند به هم پیوسته شوند؛ یعنی پدید آمدنشان یک‌باره باشد، زیرا مرتبه نباتی در مجاورت مرتبه حیوانی است و هیچ مرتبه دیگری میان آن دو فاصله نمی‌اندازد.

לכן נתהוו הבע"ח [הבעלי חיים] גופם ונפשם החיונית בבת אחת כנ"ל. משא"כ המדבר רחוק בדילוג הערך מהצומח ולכן לא חי' [חיה] יכול לצאת עם הגוף כאחד:

ازاین‌رو، حیوانات با بدن‌ها و نفس‌های حیاتی‌شان یک‌باره پدید آمدند، چنان‌که در بالا گفته شد. اما موجود ناطق از حیث مرتبه با جهشی دور از نباتی قرار دارد؛ بنابراین نمی‌توانست همراه با بدن، به منزله یک چیز، پدید آید.

7 ואמנם מה שגופו היה דומם דוקא הוא כי היות ידוע דהאדם הוא תכלית הבריאה

اما اینکه بدن او مشخصاً از سنخ جماد بود، از آن‌روست که معلوم است انسان غایت آفرینش است؛

והיינו להיות הוא מעלה הנצוצות שנפלו בדצ"ח [בדומם צומח חי] ע"י שנטפלים לצרכיו לחם לאכול ובגד ללבוש והוא יש בו דעת לעבוד את ה' כו'.

یعنی، او باید جرقه‌هایی را که به جماد، نبات و حیوان [عوامل] فرو افتاده‌اند، بالا ببرد؛ از این راه که این‌ها در خدمت نیازهای او قرار می‌گیرند—نان برای خوردن و جامه برای پوشیدن—و او شناخت (דעת, Daas) دارد تا ه' را خدمت کند، و غیره.

8 ועד"מ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר צריכים לאחוז

בחלקים התחתונים שבו דוקא

به عنوان تمثيل: هنگامی که لازم است چیزی را با وسیله بالابری که «لور» (لیوוע"ר, levar) نامیده می شود از زمین بلند کنند، باید دقیقاً قسمت های پایینی آن را گرفت [جک].

כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו.

همان گونه که هنگام بالا بردن دیوارهای یک خانه، باید کار را با بالا بردن دقیقاً پایین ترین تیر آغاز کرد؛ آن گاه تیرهای بالاتر نیز خودبه خود بالا برده می شوند.

משא"כ אם היה מתחיל מאמצע הכותל לא היה מגביה התחתונים. כמו"כ [כמו כן] נשמת האדם נתלבשה בגוף שמבחי' דומם היותר תחתון מכולם ויעלה אותו וממילא יתעל' גם הצומח שהוא למעלה מדומם כו'

اما اگر کسی از میانه دیوار آغاز می کرد، بخش های پایینی را بالا نمی برد. به همین ترتیب، روح انسان در بدنی از مرتبه جماد، که از همه فروتر است، جای گرفت تا آن را بالا ببرد؛ و در نتیجه، مرتبه نباتی نیز که بالاتر از جماد است، بالا برده می شود و الی آخر.

וע"ש [ועל שם] זה נק' מדבר מלשון ידבר עמים כלומר שהוא המנהיג את כולם בהיותו מעלה אותם ע"י עבודתו כו'.

و به همین سبب او «سخنگو» (مدבר, medaber) نامیده می شود؛ از تعبیر «او ملتها را رهبری می کند» (ידבר, yadber)، یعنی او رهبر همه آنهاست، زیرا از راه خدمت خود آنها را بالا می برد و الی آخر.

9 והנה נשמת האדם דוקא יען היותו בחי' מדבר הגבוה שבכולם יתלבש בדומם דוקא ולא בצומח

اکنون، نفیس انسان، به خصوص از آن رو که مرتبه سخنگو و از همه مراتب بالاتر است، به خصوص در مرتبه جماد متلبس می شود، نه در نبات.

כי צומח רחוק מבחי' מדבר רק לבחינת החי הוא סמוך כנ"ל שהם בחי' ו' ובחי' ה' עלאה דשם הוי"ה הסמוכה לוי"ו

זیرא مرتבֶּה נִבַּת אֶז מִרְתְּבֶה סִחְגִּו דּוֹר אִסְתּ וּפְקֻדָּה בֶּה מִרְתְּבֶה חַיּוּאֹן נִזְדִּיק אִסְתּ, כִּנָּאן כֶּה פִּישׁ טֵר גִּפְתֶּה שֵׁד; זִירָא אִינְהָ מִרְתְּבֶה וָו (ו', Vav) וּ מִרְתְּבֶה הִי בָּלָאִי (ה' עֵלָאָה, Hei Ila'ah) אֶז נָאֵם כְּהַרְחֻפִי (ה', Havayah) הִסְתַּנְדּ; הִי בָּלָאִי בֶּה וָו נִזְדִּיק אִסְתּ.

אבל בחינת מדבר הוא יו"ד וקש"י [קוצו של יו"ד] שלמעלה מעלה מן הוי"ו אלא בבחינת ה' תתאה שהוא מקור בחינת דומם הוא מתלבש כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא.

אִמָּה מִרְתְּבֶה סִחְגִּו, יוֹד (יו"ד, Yud) וּ נּוֹקֵי יוֹד (קוֹצוֹ שֶׁל יו"ד, kotzo shel Yud) אִסְתּ כֶּה בְּסִיָּאָר בְּסִיָּאָר בָּלָאֵר אֶז וָו קִרָּא דָּרַנְדּ; בִּלְכֶּה דִּר מִרְתְּבֶה הִי פָּאִינִי (ה' תַּתָּאָה, Hei Tata'ah) מִתְּלַבֵּס מִי־שׁוּד; אִינְ מִרְתְּבֶה סִרְכְּשֻׁמֶה מִרְתְּבֶה כְּמָאָד אִסְתּ, זִירָא «אֶגָּזְשָׁאן בֶּה־כְּסוּס דִּר פִּאִיאֲנִשָּׁאן פִּרוּ רִפְתֶּה אִסְתּ».

10 והענין דכתיב בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ושמים וארץ הם רוחניות וגשמיות שהם דרך כלל

דומם וצומח

וּ תּוֹזְחִיךְ אִינְ אִסְתּ: נּוֹשְׁתֶּה שֵׁדֶה אִסְתּ: «בָּא חִכְמָה (Chochmah) זִמִּין רָא בְּנִיאָד נְהָא; אֲסָמָאן־הָ רָא בָּא פִּהֵם (תְּבוּנָה, Tevunah) אִסְתּוֹאֵר סָאֲחַת.» אֲסָמָאן וּ זִמִּין, רוֹחָנִית וּ מָדִיתָאֲנִד; אִינְ־הָ בֶּה־טוֹר כָּלִי הֵמָּאן כְּמָאָד וּ נְבָאִי הִסְתַּנְדּ.

כי הדומם הוא הגשם היותר אחרון והצומח יש בו איזה רוחניות' [רוחניות] ולמעלה היינו זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהמדות נק' צומח שיש בהן קטנות וגדלות אבל האותיות הם בחי' דומם שאין בהם גידול כו'.

זִירָא כְּמָאָד וָאִסִּין [דִּרְגָּה] מָדִיתָא אִסְתּ וּ נְבָאִי דִּר־כּוֹד אֲנִדְכִי רוֹחָנִית דָּרַדּ. דִּר בָּלָא, מִקְּסוּדֹד שְׂפָאֵת עֲאֻפִי (ז"א / זעיר אֲנִפִּין, Z'eir Anpin) וּ בְּעִד מוֹנֵת / פִּרְמָנֵרֹאִי (נוֹקְבָא, Nukva) אִסְתּ: שְׂפָאֵת עֲאֻפִי (מִדּוֹת, middos) רָא «נְבָאִי» מִי־כּוֹאֲנִד, זִירָא כּוֹכְכִי וּ בְּזִרְגִּי דָּרַנְדּ; אִמָּה חֲרוּפִי, מִרְתְּבֶה / כְּנֶבֶה (בְּחִינָה, bechinah) כְּמָאָדָּאֲנִד כֶּה דִּר אֲנִשְׁדִּיכֵס, וּ גִירֶה.

11 והנה שמים עם היותם נעלים במדרגה הוא כוננם בתבונה שלמטה מהחכמה ובחכמה יסד ארץ שלמטה

במדרגה משמים. ולכאורה נהפוך הוא.

אֲכּוֹנֹן, הִרְכַּנְד אֲסָמָאן־הָ אֶז חֵיט מִרְתְּבֶה בְּרִטְרַנְדּ, אוּ אֲנֵ־הָ רָא בָּא פִּהֵם תְּפִסִּילִי (תְּבוּנָה, Tevunah), כֶּה פִּרוּטֵר אֶז חִכְמָה (חִכְמָה, Chochmah) אִסְתּ, אִסְתּוֹאֵר סָאֲחַת; וּ זִמִּין רָא בָּא חִכְמָה בְּנִיאָד נְהָא, חָאֵל אֲנֶכֶה זִמִּין אֶז חֵיט מִרְתְּבֶה פִּרוּטֵר אֶז אֲסָמָאן־הָאִסְתּ. זָהָרָא בָּאִיד עִכְסִי אִינְ בָּאשֵׁד!

אבל הענין מטעם הנ"ל כי היא הנותנת שבחי' המדות מקבלים מהבינה שמהתבוננות מתפעל והוא בחי' חי וצומח משא"כ החכמה היא למעלה מערך זה

اما مطلب به همان علتی است که پیشتر گفته شد؛ همین نکته چنین اقتضا می‌کند: مرتبة صفات عاطفی (مדות, middos) از **בינה** دریافت می‌کند، زیرا تأمل و تفکر مایه برانگیخته شدن می‌شود؛ و این، مرتبة حیوانی و روینده است؛ حال آنکه **حکמה** فراتر از این سنخ است.

أبل به یسد ارضی مشوم دنتחב"ס [دنعوی تحלתن بسوفن] כו' ולכן הי' [היה] גוף האדם מתחלה דומם דוקא ולא כשאר בע"ח [בעלי חיים] שנתהווה גופם בבחי' צומח מתחלתם ולא הי' [היה] דומם

اما با همین **حکמה** زمین را بنیاد نهاد، زیرا «آغازشان در پایانشان فرو نهاده شده است» و غیره؛ و ازاین‌رو، بدن انسان در آغاز به‌خصوص در مرتبة جماد بود، نه مانند دیگر حیوانات که بدن‌هایشان از همان ابتدا در مرتبة روینده پدید آمد و جماد نبود.

משא"כ אדה"ר [אדם הראשון] דכתיב ב'י' [ביה] גלמי ראו עיניך בחי' גולם ודומם ואח"כ ויפח כו' לפי שנשמטו מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] ובחכמה יסד ארץ.

اما آدم نخستین (أدم הראשון) چنین نبود؛ درباره او نوشته شده است: «چشمات تودة بی‌شکل مرا دیدند» — یعنی مرتبة تودة بی‌شکل و جماد؛ و سپس «و دمید...»؛ زیرا روح او از مرتبة برین **حکמה** است، و «با **حکמה** زمین را بنیاد نهاد».

12 وبזה יובן מ"ש בבריאת האדם וייצר ה' אלקים בב' שמות כי להיות התחברות נפשו וגופו מדבר ודומם הרחוקים זמ"ז [זה מזה] בערך יותר מריחוק הגוף מהנפש שבשאר כל הבע"ח [הבעלי חיים] כנ"ל שצומח וחי סמוכים יחד

با این بیان، معنای آنچه درباره آفرینش انسان نوشته شده روشن می‌شود: «و **ה' אלקים** صورت داد»؛ این آیه با دو نام آمده است: نام چهارحرفی (**ה', Havayah**) و نام **אלקים** (**אלקים, Elokim**). زیرا پیوند جان و بدن اوست – که به‌ترتیب از مرتبة ناطق و مرتبة جماداند – و این دو از حیث مرتبه از یکدیگر دورترند تا جان و بدن در همه حیوانات دیگر؛ چراکه چنان‌که پیش‌تر گفته شد، مرتبة نباتی و مرتبة حیوانی کنار یکدیگرند؛

משא"כ הדומם עם המדבר שרחוקים זמ"ז [זה מזה] מהקצה אל הקצה ולכן כדי שיתחברו יחד הוא ע"י ב' שמות:

اما مرتبة جماد و مرتبة ناطق از یکدیگر، از انتهایی تا انتهای مقابل، دورند. ازاین‌رو، برای آنکه با یکدیگر پیوند یابند، این پیوند به‌واسطه دو نام صورت می‌گیرد.

دربارهٔ این نسخه

.the English translation و This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از [/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/bereishis/4](https://likuteitorah.com/fa/torah-ohr/bereishis/4)

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی بیتسخاک